

Remissyttrande

Komplettering i regeringens ärenden angående Svensk Kärnbränslehantering AB:s ansökningar om tillstånd till anläggningar i ett sammanhängande system för slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall

Till
Miljödepartementet,
103 33 Stockholm

m.registrator@regeringskansliet.se

Yttrande i ärendena med diarienummer M2018/00217/Me och M2018/00221/Ke – regeringens prövning av kärnbränsleförvarsansökan enligt miljöbalken och kärntekniklagen.

”Säkerhet och strålskydd är centrala begrepp inom kärnteknisk verksamhet och ska alltid vara styrande vid utformning och drift av kärntekniska anläggningar.”

Miljökonsekvensbeskrivning (plan-MKB) för ändring av detaljplan för SFR i Forsmark

Den svenska processen för slutförvaring för kärnavfall har påvisat betydande brister vilket lett till att det finns starka skäl för regeringen att avslå den ansökan som kärnavfallsbolaget lämnade in 2011 gällande att få bygga ett kärnbränsleförvar i Forsmark i Östhammars kommun.

I det planerade kärnbränsleförvaret vill kärnkraftsindustrin förvara upp till 12 000 ton utbränt kärnbränsle. Varje gram avfall är så radioaktivt att det vid kontakt kan orsaka dödliga skador hos människor. Detta avfall vill industrin begrava på 500 meters djup under Forsmarks kärnkraftverk i ett system som inte är vetenskapligt fastställt att det kommer hålla tätt hela perioden som avfallet är radioaktivt som uppskattas till 100 000 år.

Ett metodval som behöver klara hundratusentals år

Ett stort problem med industrins ansökan om att få använda den valda metoden är att den är starkt ifrågasatt av oberoende expertis. Industrin har tagit fram en ansökan gällande den svenska slutförvarsprocessen som sedan skall bedömmas av myndigheter, men industrin har inte måktat med att lösa den vetenskapliga tvist som idag råder kring valet att använda koppar som skyddsmaterial i förvaret (hur koppar beter sig över tid i en slutförvaringsmiljö).

MKB:n gjord 2014 samt den senare MKB:n från 2016 fastställer att man skall använda sig av ett BAT perspektiv (Best Available Technology), vilket industrin inte kunnat styrka med oberoende vetenskap att man gjort inför valet av slutförvaring.

Om kritikerna får rätt finns en betydande risk för att ett stort antal av kopparkapslarna kan gå sönder redan inom några hundratals år och området runt Forsmark kan bli en kontaminerad radioaktiv zon redan innan tusen år har gått. Därför är denna fråga av så stor vikt.

Avfall

Mängden avfall som är beräknad till 12 000 ton vid tillfället för försegling bör även tas upp, enligt miljöbalken (MB) kap 15 2 § menar man att avfallsförebyggande åtgärder skall vidtas. I remissen finns ingen sådan åtgärd presenterad. Industrin menar således att dennes

verksamhet skall fortsätta producera livsfarligt avfall som kan ha betydande negativa effekter på människors hälsa och miljö utan att behöva följa lag (2016:782). Att godkänna denna slutförvaring utan ett insittament om att minska mängden avfall går emot denna paragraf. Så även kap 2 5 § som tydligt påvisar att man skall minska mängden avfall.

Borrning

Det framgår även av både MKB:n 2014 samt 2016 att riskerna om vibrationerna från själva borrhölen ej är utredd, då inga bostäder ligger inom området och således ej riskerar att störas. Men frågan om huruvida vibrationerna och sprickor kan komma att påverka Forsmarks reaktorer är ännu inte utredd. 2005 beräknades en sprickkartering vara klar för området men en sådan finns inte presenterad i remissen eller MKB:n.

Lokaliseringsprocessen – vilket är ansvaret gentemot framtida generationer och miljön?

Lokaliseringen av det högaktiva kärnavfallet är givetvis en mycket komplicerad fråga. Det är ett av de farligaste avfall som människan har producerat och utifrån de mycket långa tidsrymder som avfallet måste hållas åtskilt från biosfären, mer än 100 000 år, behöver den långsiktiga säkerheten premieras och optimeras. Detta gäller varje barriär, i såväl metodval som platsval.

En grundförutsättning för att kunna acceptera SKBs nuvarande lokaliseringsprocess är att man inte ser berget som en viktig barriär. Det är inte en syn som vi delar. Som vi redan har påpekat fyller samtliga barriärer i ett slutförvar en oerhört viktig funktion. Det handlar om ett avfall som måste vara isolerat från biosfären under extremt långa tidsålder. Det innebär att det alltid kommer föreligga osäkerheter för ett slutförvar, för vi har inga möjligheter att sätta upp garantier för fullgod funktion över de tidsrymder som det handlar om. Därför måste samtliga delar av ett slutförvar ha ett fokus på maximal långsiktig säkerhet och inte "tillräckligt bra". Vår erfarenhet från vårt lokala arbete med kärnavfallsfrågan är att en äkta lokal acceptans går att uppnå – under förutsättning att det finns ett förtroende för hur platsvalsprocessen går till och att långsiktig säkerhet är det högst prioriterade urvalskriteriet, för såväl metod- som platsval.

Gällande avstämningen mot grundläggande krav, Geovetenskapliga nyckelfrågor inför platsundersökningsskedet, redovisade SKB grundläggande krav som måste kunna visas vara uppfyllda för att en plats ska vara av intresse för djupförvaret. Omvänt gäller att om ett eller flera av kraven inte är uppfyllda så måste platsen betraktas som diskvalificerad. Vilket alltså är fallet för denna slutförvaring, det är fler än ett av kraven som inte uppfylls vilket lämnar utrymme för att diskvalificera platsen som slutförvaring.

Slutsats

De ovan nämnda bristerna i ansökan och den svenska slutförvarsprocessen pekar mot att det behövs ett omtag för att få till en förvaring för använt kärnbränsle som i högre grad bygger på vetenskaplig konsensus och har föregåtts av en process där civilsamhället haft möjlighet att på allvar delta på ett konstruktivt sätt.

I ett sådant omtag kan det vara klokt att titta närmare på metoden "djupa borrhål" som finns på konceptstadiet idag och forskas på internationellt. Den innebär att det farliga kärnavfallet förvaras på ett större djup (3–5 km ner i berget), där vatten rörelser och därför kontakten med biosfären kan dröja till så mycket som en miljon år. Det skulle även innebära att vi har

möjligheten att jobba med det internationella samfundet i större utsträckning i denna svåra men viktiga fråga.

Miljöpartiet Enköping, Kenta Hällbom ordförande